

Секція 5

Облік, аудит і оподаткування суб'єктів підприємництва: актуальні аспекти

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Гаврилюк М.Р.

*Науковий керівник: Болдовська К. П., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Дебіторська заборгованість є важливим показником фінансового стану підприємства та відображає суму грошей, які компанія очікує одержати від своїх клієнтів за товари або послуги, що були надані в кредит. Відповідно, на підприємстві має бути організований правильний її облік, що вимагає врахування різних теоретичних і методологічних аспектів.

Як об'єкт бухгалтерського обліку дебіторську заборгованість пропонується тлумачити як суму заборгованості дебіторів суб'єкту господарювання на певну дату, що є частиною активів останнього і виникла як наслідок зустрічних договірних зобов'язань. Така дефініція розкриває економічну природу дебіторської заборгованості з облікової сторони (актив) та відображає причини її виникнення (договірні зобов'язання).

Методологія бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості є цілісною багаторівневою системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених способів і методів, що утворюють чітку послідовність облікових робіт від реєстрації господарських операцій до складання звітності. Сукупність методів і процедур щодо дебіторської заборгованості визначається підприємством у Наказі про облікову політику.

Основним документом, що визначає методологічні засади формування інформації про дебіторську заборгованість у бухгалтерському обліку, зокрема, критерії визнання, методи облікової оцінки, порядок відображення в обліку тощо, та розкриття її (інформації) у фінансовій звітності, регламентуються НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [1].

Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо, по-перше, існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод, по-друге, може бути достовірно визначена її сума [1]. При цьому особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості визначаються способами (за об'єктами) її виникнення.

Первинний облік операцій з дебіторської заборгованості здійснюється на підставі господарських договорів і документів, що засвідчують факт здійснення господарської операції та відповідного виникнення чи погашення дебіторської заборгованості.

Синтетичний облік дебіторської заборгованості згідно з Планом рахунків [2] та Інструкцією № 291 [3] ведеться на рахунках 18 (довгострокова) та 34, 36,

37 (поточна), до яких підприємствами у робочому плані рахунків за потреби відкриваються аналітичні рахунки з огляду на особливості господарювання.

Аналітичний облік дебіторської заборгованості ведеться за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення, за кожним пред'явленим до сплати рахунком тощо.

Іншим аспектом існування дебіторської заборгованості є необхідність її внутрішньогосподарського контролю. Підприємства повинні мати встановлені процедури для моніторингу й управління заборгованістю, включаючи своєчасні нагадування про платежі, взаємозв'язок з клієнтами щодо заборгованості та можливості вжиття заходів у разі затримок з платежами.

Крім того, важливо враховувати ризики, пов'язані з дебіторською заборгованістю, такі як невіплата заборгованості клієнтами або їх фінансова нестабільність. Ці ризики потрібно оцінювати й аналізувати для того, щоб вжити відповідних заходів для їх управління.

Отже, облік дебіторської заборгованості – це складний процес, який вимагає ретельного аналізу, використання відповідних методів і дотримання стандартів обліку. Збалансований підхід до цього питання допоможе підприємствам ефективно управляти своєю фінансовою діяльністю та забезпечити стійкий розвиток у майбутньому.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом М-ва фінансів України від 08 жовт. 1999 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 28.02.2024).

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 28.02.2024).

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 28.02.2024).

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ АУДИТУ В СИСТЕМІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ

Половко А.В.

*Науковий керівник: Ковальова Т. В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Недостатній рівень контролю призводить до виявлення недоліків та неефективності у діяльності суб'єктів підприємницької сфери. З розвитком ринкових відносин, особливе значення набирає контроль, зокрема аудит, який